

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoP/35/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5719204675
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5719204675.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Yvetty Dzugasovej, členov JUDr. Jany Urbanovej a Mgr. Andreja Kekelyho, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: C. C., nar. XX.XX.XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, trvale bytom S. XXXX/XX, C., t. č. Centrum pre deti a rodiny Martin, Hviezdoslavova 62, Martin, dieťa rodičov: matka C. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom S. XXXX/XX, C., zastúpená opatrovníčkou C. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom S. XXXX/XX, C., a otec: neuvedený, za účasti Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, so sídlom Račianska 153, 831 54 Bratislava, v konaní o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina na ustanovenie poručníka, o odvolaní Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím a odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Martin č.k. 9P/243/2019-55 zo dňa 12. marca 2020, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Martin č.k. 9P/243/2019-55 zo dňa 12. marca 2020 **p o t v r d z u j e.**

Návrh Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím na prerušenie konania **z a m i e t a.**

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením okresný súd ustanovil U. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Ul. O. M. H. XXX/XX, X., za poručníka maloletého dieťaťa C. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorá bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho celý majetok (výrok I.). Poručníkovi uložil povinnosť predkladať súdu správy o maloletom dieťati o nakladaní s majetkom maloletého dieťaťa vždy k 30.06. a k 31.12. každého kalendárneho roka (výrok II.) a povinnosť vykonávať svoju funkciu riadne a v najlepšom záujme maloletého dieťaťa (výrok III.), s tým, že rozhodnutie o podstatných veciach maloletého dieťaťa vyžaduje schválenie súdu (výrok IV.). Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok V.).
2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že uznesením č.k. 9P/144/2019-33 zo dňa 10.10.2019 bolo konanie o ustanovenie poručníka pre maloletého, začaté v súvislosti s návrhom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina na vyslovenie osvojiteľnosti maloletého a ustanovenie jeho poručníka, vylúčené na samostatné konanie.
3. Okresný súd sa v rámci dokazovania oboznámil s návrhom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina zo dňa 04.07.2019, podaním Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím zo dňa 19.12.2019, správou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina zo dňa 09.12.2019, vyjadrením Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím zo dňa 09.03.2020, rozsudkom Okresného súdu Žilina č.k. 37Ps/9/2016-168 zo dňa 25.07.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8CoP/69/2017 zo dňa 28.12.2017 a pristúpil na pojednávaní konanom dňa 12.03.2020 k výsluchu zástupcu navrhovateľa (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina), zástupcu Centra pre deti a rodiny Martin a profesionálneho rodiča U. M.. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Žilina č.k. 37Ps/9/2016-168 zo dňa 25.07.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8CoP/69/2017 zo dňa 28.12.2017 bola matka maloletého obmedzená

spôsobilosti na právne úkony a to tak, že nie je spôsobilá na žiadne právne úkony okrem realizácie práva voliť vo všeobecných voľbách, nakladania s finančnými prostriedkami v sume do 10,00 Eur a uzatvárania cudzovracích zmlúv (ako kúpna zmluva, darovacia a zámenná zmluva a zmluva o výpožičke). Zároveň jej bola ustanovená opatrovníčka, jej matka C. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorá ju zastupuje pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilá, zabezpečuje starostlivosť o ňu a spravuje jej majetok vo všetkých veciach; ak nejde o bežné veci, je potrebné schválenie súdu. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina zo dňa 09.12.2019 súd zistil, že maloletý sa narodil v Z. W., a to ťažko postihnutej matke, ktorá vzhľadom na svoj zdravotný stav nie je schopná postarať sa o dieťa. Stará matka síce prejavuje záujem o maloletého, ale s prihliadnutím na spôsob života a doterajšiu úroveň starostlivosti o svoje deti, ona ani širšia rodina nie sú schopní zabezpečiť riadnu a zodpovednú starostlivosť o dieťa matky, ktorá sama potrebuje celodennú starostlivosť. Maloletému (v tom čase mal tri roky) je poskytovaná starostlivosť v prostredí profesionálnej rodiny. Podľa profesionálneho rodiča, U. M., je maloletý vnímavý a veselý. Má rád spoločnosť detí aj dospelých. Nových ľudí skúma, keď sa osmelí, ide k nim na ruky alebo sa chce hrať. Na prihováranie reaguje úsmevom. Už chodí sám, vie povedať jednoduché slová. Rád sa hrá s autíčkami, ozvučenými hračkami a vrtuľníkmi. Má veľmi rád prechádzky v kočíku, rád sleduje okolie. Podľa vyjadrenia pediatra je v dobrom zdravotnom stave. Stará matka s dcérou Z., vnučkami a matkou maloletého boli naposledy za C. dňa 28.08.2019 a dňa 30.08.2019. Od tej doby sa kontaktuje iba telefonicky, naposledy telefonovala do centra dňa 24.10.2019. Na výživu maloletého neprispieva. Z podania Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím (ďalej aj „Úrad komisára“) zo dňa 19.12.2019 vyplynulo, že do konania o ustanovenie poručníka maloletému dieťaťu vstúpil na ochranu práv biologickej matky, ktorá je osobou so zdravotným postihnutím a zároveň osobou s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony a bola jej ustanovená opatrovníčka. Podľa vyjadrenia Úradu komisára Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím zaväzuje štát, aby chránil osobu so zdravotným postihnutím tak, aby neprišla o svoje rodičovské práva len preto, že je osobou so zdravotným postihnutím a zároveň dieťa neprišlo o svojho rodiča len preto, že je osobou so zdravotným postihnutím. Právna úprava Slovenskej republiky tieto garancie neposkytuje úplne tým rodičom, ktorí nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, keďže takéto osoby nemôžu vykonávať rodičovské práva a povinnosti. V takej situácii by mal rodičovské práva a povinnosti vykonávať druhý rodič, ktorý však v tomto prípade doteraz súdom určený nebol, a to napriek tomu, že je známy. Biologické otcovstvo bolo potvrdené genetickými testami u F. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom S. XXXX/XX, C., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany. Podľa názoru Úradu komisára by súd mal najprv preskúmať, či nie je možné za poručníka určiť v prvom rade príbuzného alebo blízku osobu maloletého C. alebo inú fyzickú osobu a až v prípade vyčerpania týchto možností zvažovať ustanovenie Mestského úradu Žilina ako poručníka maloletému. Na záver úrad komisára uviedol, že súd by pri riešení situácie maloletého nemal obísť skutočnosť, že je tu biologický otec dieťaťa, ktorému by mali byť priznané jeho rodičovské práva a tie by následne mali byť pri riešení situácie maloletého C. riadne zohľadnené. Zástupkyňa Centra pre deti a rodiny Martin sa na pojednávaní konanom dňa 12.03.2020 vyjadrila, že sa k návrhu pripájajú a súhlasia s upraveným znením petitu ohľadom osoby poručníka. Pani M. má maloletého vo svojej starostlivosti ako profesionálny rodič Centra. Komunikácia so starou matkou maloletého je veľmi ťažká, je problém vybaviť vôbec akýkoľvek súhlas prípadne s nejakými vyšetreniami a podobne. U. M. je blízkou osobou maloletého dieťaťa a je veľký predpoklad, že funkciu bude vykonávať v najlepšom záujme maloletého. Po podaní návrhu o určenie osvojitelnosti maloletého stará matka opätovne začala prejavovať mierny záujem o maloleté dieťa, dovtedy viac ako rok záujem nemala. Prebehla osobná návšteva, ktorá bola pre dieťa veľmi traumatizujúca, pretože stará matka dlho nevidela maloletého, prišla aj so svojimi ďalšími vnúčatami a aj s matkou maloletého, ktorá je osobou obmedzenou spôsobilosti na právne úkony. Matka sa správala tak, že kričala, bila sa, niekedy spadla aj na zem, aj tieto zážitky boli pre maloletého veľmi traumatizujúce. Ďalšia osobná návšteva bola asi týždeň nato a potom boli komunikácie skôr telefonické. Záujem starej matky o maloletého popísala zástupkyňa Centra pre deti a rodiny Martin ako účelový. Profesionálny rodič U. M. na pojednávaní uviedla, že maloletý je v jej osobnej starostlivosti od 25.10.2016, dieťa nebolo vracané do ústavu alebo centra. Dlhodobu stará matka nejavila záujem, vždy to bolo raz do roka. Jej záujem sa „prebudil“ až v poslednej dobe po podaní návrhu na vyslovenie osvojitelnosti maloletého dieťaťa. Maloletý ju považuje za matku od doby, kedy začal rozprávať, hovorí jej matka. Súhlasila, aby ju súd ustanovil za poručníka maloletému dieťaťu.

4. Na základe vykonaného dokazovania, pri aplikácii ustanovenia § 31 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „CMP“) a ustanovení § 56 ods. 1, § 57 ods. 1, a § 58 ods. 3 až 6 zákona č. 36/2005 Z.z. Zákon o rodine (ďalej „Zákon o rodine“) dospel k záveru, že ustanoviť maloletému C. C. nar. XX.XX.XXXX poručníka v osobe U. M., nar. XX.XX.XXXX, je v jeho najlepšom záujme. Menovaná sa o

maloletého osobne stará dlhší čas, a preto ju maloletý považuje za svoju matku, za najbližšiu osobu. Súd nemal pochybnosti, že menovaná bude vykonávať funkciu poručníka v najlepšom záujme maloletého dieťa. V posudzovaní návrhu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím o zväžení priznať rodičovské práva a povinnosti k maloletému dieťaťu jeho biologickému otcovi, napriek tomu, že nie je uvedený v rodnom liste, avšak je známy, súd dospel k záveru, že v danej situácii je najvhodnejšie a v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, aby bola poručníkom iná fyzická osoba ako osoby z jeho blízkeho prostredia. Pravdepodobný biologický otec dieťaťa je bratom matky dieťaťa. Maloleté dieťa sa narodilo z incestu a otec nie je uvedený v rodnom liste dieťaťa. Brat matky (domnelý biologický otec) bol stíhaný za zločin znásilnenia a prečin súlože medzi príbuznými, bol odsúdený a v čase rozhodovania okresného súdu sa nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody. Biologický otec ako osoba vo výkone trestu odňatia slobody by nemohla naplno vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti v prípade, že by mu rodičovské práva a povinnosti boli priznané. Zo správy navrhovateľa, profesionálneho rodiča, centra pre deti a rodiny a taktiež zo správania starej matky má súd za to, že stará matka nejaví skutočný záujem o maloletého. Zo správy o šetrení pomerov v rodine starej matky bolo zistené, že s prihliadnutím na spôsob života a úroveň starostlivosti o svoje deti, stará matka a ani širšia rodina nie sú schopní zabezpečiť riadnu a zodpovednú starostlivosť o maloleté dieťa. Vzhľadom na uvedené, súd rozhodol tak, že maloletému dieťaťu ustanovil za poručníka osobu, ktorá sa o dieťa osobne stará už niekoľko rokov, súhlasila s ustanovením za poručníka a súd má za to, že túto funkciu bude vykonávať v najlepšom záujme maloletého dieťaťa.

5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov konania, nakoľko nezistil žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady trov konania niektorému z účastníkov.

6. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie Úrad komisára, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň sa domáhal prerušenia konania o určení poručníka maloletému dieťaťu do času, kým nebude súdom vysporiadaná otázka rodičovských práv a povinností F. C. k maloletému dieťaťu. Poukázal na svoje predchádzajúce vyjadrenie a v ňom obsiahnutú argumentáciu týkajúcu sa Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím v súvislosti s právnou úpravou Slovenskej republiky. Okresný súd sa pri rozhodovaní nevysporiadal s ochranou práv biologickej matky maloletého ako osoby so zdravotným postihnutím a túto skutočnosť pri výbere osoby ustanovenej za poručníka maloletého nezohľadnil. Rovnako sa súd nevysporiadal so skutočnosťou, že existuje biologický otec maloletého, ktorý svoje rodičovské práva a povinnosti aktuálne nemôže vykonávať z dôvodu, že mu otcovstvo súdom nebolo priznané. Úrad komisára ďalej uviedol, že súd nemôže brániť určeniu otcovstva biologickému otcovi z dôvodu okolností splodenia dieťaťa a tiež nemôže potenciálny výkon jeho rodičovských práv a povinností posúdiť a prípadne dospieť k potrebe ich obmedzenia skôr, ako vôbec boli určené. Nesúhlasil s tvrdením súdu o tom, že stará matka maloletého, ktorá je zároveň opatrovníkom matky maloletého, nemá reálny záujem o zverenie maloletého. Naopak, svoj záujem prezentovala tým, že sa (neúspešne) uchádzala o zverenie maloletého do svojej náhradnej osobnej starostlivosti. Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ani bližším spôsobom nerozvinul svoj záver o tom, že stará matka spôsobom svojho života a úrovňou starostlivosti o svoje deti nie je schopná (ani širšia rodina) poskytnúť maloletému riadnu a zodpovednú starostlivosť. Vo vzťahu k osobe U. M., ktorá bola napadnutým uznesením určená za poručníka maloletého, Úrad komisára uviedol, že táto sa osobne stará o maloletého ako profesionálny rodič, v rámci výkonu svojho zamestnania a za výkon tejto starostlivosti dostáva riadnu mzdu. Profesionálny rodič nemá byť konkurentom biologických rodičov dieťaťa, prípadne jeho rodiny, ale dieťaťu má pomáhať v návrate do biologickej rodiny, prípadne pri hľadaní náhradnej rodiny. Ustanoviť U. M. za poručníka maloletého považuje Úrad komisára za nevhodné, z dôvodu vzniku konfliktu záujmov medzi jej rolou poručníka dieťaťa a rolou profesionálneho rodiča.

7. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina (navrhovateľ) sa vyjadril v odvolaní Úradu komisára tým spôsobom, že s napadnutým rozhodnutím prvoinštančného súdu sa stotožňuje.

8. Kolízny opatrovník maloletého v podaní zo dňa 07.05.2020 uviedol, že navrhuje napadnuté uznesenie potvrdiť.

9. Dňa 12.05.2020 bolo súdu doručené vyjadrenie U. M., ustanoveného poručníka maloletého, k odvolaniu Úradu komisára. Opísala priebeh a (ne)pravidelnosť návštev a telefonického kontaktu matky a starej matky s maloletým od jeho narodenia až do januára 2020, ako aj popis jej náplne ako

profesionálneho rodiča. Z dôvodu, že medzi ňou a maloletým nastalo silné citové naviazanie, aby sa vyriešila vzájomná pracovná otázka voči vzťahovej naviazanosti, podala v máji 2019 návrh na zverenie maloletého C. do náhradnej osobnej starostlivosti, keď by jej zanikol príjem z vykonávania funkcie profesionálneho rodiča. Snahou ustanovenej poručníčky nie je bránenie stretávania maloletého s jeho biologickou rodinou, bola však toho názoru, že návštevy maloletého s jeho biologickou rodinou, s prihliadnutím na dlhšie časové odstupy jednotlivých návštev a na vek maloletého, by mali prebiehať s primeraným porozumením tak, aby mu niektoré veci boli vysvetľované postupne, s trpezlivosťou a spôsobom primeraným jeho veku a chápaniu. Ako súčasť podaného vyjadrenia predložila súdu lekárske správy maloletého za obdobie od júna 2018 do februára 2020.

10. Úrad komisára podaním zo dňa 15.05.2020 vo vzťahu k vyjadreniu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina uviedol, že sa k nemu nebude bližšie vyjadrovať, nakoľko sa obmedzuje len na konštatovanie správnosti napadnutého uznesenia.

11. Proti uzneseniu okresného súdu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka maloletého prostredníctvom opatrovníčky (starej matky maloletého), ktorá sa domáhala jeho zrušenia. Opatrovníčka poukázala na dôvod svojej neúčasti na pojednávaní konanom dňa 12.03.2020, spôsobenú komplikáciami v súvislosti s karanténnymi opatreniami. Nesúhlasila s tvrdením Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina o tom, že ona ani širšia rodina maloletého nie je schopná zabezpečiť starostlivosť o maloletého C.. V mesiacoch október a december 2019 prebehli „kontroly“ z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina v domácnosti starej matky maloletého, ktorá sa osobne stará o maloletú dcéru Z. F. a plnoletú dcéru C. C., matku maloletého, pričom bolo konštatované, že o dcéru C. C., matku maloletého, ako aj o maloletú Z. F., sa riadne stará a neboli zistené žiadne nedostatky. Opatrovníčka matky maloletého sa nestotožnila s tvrdením zástupcu Centra pre deti a rodiny Martin o tom, že je s ňou ťažká komunikácia. Centrum starú matku maloletého žiadalo o súhlas s operáciou maloletého len raz, kedy súhlas v mene matky maloletej promptne dala. Popísala aj pozitívny priebeh stretnutí s maloletým v čase, keď v Centre pre deti a rodiny Martin pracovala p. Z., čo sa zmenilo po jej odchode. Dlhšie časové obdobie za maloletým neprišla z dôvodu, že prekonala zdravotné problémy a nebola schopná pre svoj zdravotný stav maloletého navštevovať. Stretnutia maloletého so starou matkou nie sú traumatizujúce, po chvíli za ňou sám príde, hrá sa s ňou. Zostal v pomykove, keď mu povedala, že jej dcéra C. je jeho mama, ale neskôr sa s ňou hral. Záujem starej matky o maloletého nie je účelový, od jeho narodenia je rovnaký, chce, aby sa maloletý vrátil domov a aby sa o neho po príchode z výkonu trestu odňatia slobody staral jeho biologický otec F., syn starej matky maloletého. Profesionálny rodič U. M. s maloletým podľa názoru starej matky účelovo manipuluje, preferuje svoje záujmy a nie záujmy maloletého a robí všetko pre to, aby zabudol na biologickú matku.

12. Úrad komisára sa v podaní zo dňa 15.05.2020 vyjadril k odvolaniu matky maloletého, s ktorým sa stotožnil. Nie je zrejmé, prečo v konaní nebolo prihliadnuté na intenzitu telefonického kontaktu starej matky s maloletým, na pozitívne šetrenia v domácnosti starej matky a rovnako, na základe akých podkladov sa vykresľuje matka maloletého a jej opatrovníčka stará matka maloletého, ako osoby, ktoré o maloletého neprejavujú záujem. Dal do pozornosti aj skutočnosti vyplývajúce z odvolania matky maloletého týkajúce sa objektívnych príčin, pre ktoré stará matka maloletého obmedzila návštevy. Záverom podania Úrad komisára oznámil súdu, že F. C. podal na súd návrh na určenie otcovstva k maloletému.

13. K odvolaniu matky maloletého sa vyjadrila U. M., ktorá opakovane poukázala na intenzitu a priebeh návštev matky, starej matky a ďalšej rodiny maloletého, ako aj na ich vplyv na správanie maloletého. Nestotožnila sa s tvrdeniami starej matky maloletého o zamedzovaní kontaktu maloletého s jeho biologickou rodinou.

14. Centrum pre deti a rodinu Martin vo vyjadrení k odvolaniu opatrovníčky matky zo dňa 05.04.2020 vyjadrilo súhlas s ustanovením poručníka maloletého v osobe U. M..

15. Dňa 29.05.2020 bolo súdu doručené vyjadrenie Centra pre deti a rodiny Martin k vyjadreniu Úradu komisára. Centrum uviedlo, že starej matke adekvátne zabezpečovalo kontakt s maloletým, o čom svedčí podrobná evidencia kontaktov s biologickou rodinou za roky 2016 až 2020, predložená ako príloha predmetného podania. V roku 2016 bolo uskutočnených 29 osobných stretnutí, v roku 2017 bolo uskutočnených 51 osobných stretnutí a 1 telefonický kontakt, v roku 2018 bolo uskutočnené 1

osobné stretnutie a 5 telefonických kontaktov, v roku 2019 boli uskutočnené 2 osobné stretnutia a 8 telefonických kontaktov a v roku 2020, do času pandemických opatrení v súvislosti so šírením ochorenia COVID 19 (marec 2020), nebolo uskutočnené ani jedno osobné stretnutie. Stará matka sa vo vzťahu k maloletému začala informovať telefonicky až dňa 21.04.2020, teda po doručení napadnutého uznesenia, do mája 2020 celkovo 12 krát. Nie je zavádzaním ani klamlivou informáciou, že stará matka ani matka neboli na návšteve maloletého viac ako rok, keď z predložených listín vyplýva, že návšteva sa konala dňa 20.07.2018 a potom až dňa 23.08.2019. Centrum ďalej poukázalo na vytvorené podmienky pre návštevy biologickej rodiny s maloletým, na existenciu dlžného výživného na maloletého vo výške 730,61 Eur, ako aj na súhrn informácií o pobyte matky a starej matky maloletého, ktorá pravidelne menila svoj obvyklý pobyt, čo má za následok komplikovanú komunikáciu sociálnych pracovníčok Centra s biologickou rodinou maloletého.

16. Všetky vyššie uvedené podania boli doručené účastníkom konania. Ďalšie podania v rámci odvolacieho konania súdu predložené/doručené neboli.

17. Lustráciou v ZVJS vykonanou dňa 07.07.2020 odvolací súd zistil, že F. C. sa nachádza v evidencii ZVJS, v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany (výkon trestu od 22.12.2016 do 22.12.2022).

18. Z pripojeného spisu Okresného súdu Martin sp. zn. 5Pc/7/2020 mal súd preukázané, že F. C., trvale bytom S. XXXX/XX, C., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany, podal dňa 12.05.2020 na okresnom súde návrh na určenie otcovstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému C. C., o ktorom do času rozhodnutia krajského súdu nebolo rozhodnuté.

19. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) preskúmal uznesenie okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 65 CMP a toto rozhodnutie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

20. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

21. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 236 CSP. Z uvedených dôvodov sa krajský súd v odvolacom konaní primárne obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

22. Okresný súd v danom prípade rozhodoval o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina na ustanovenie poručníka maloletému C. C., nar. XX.XX.XXXX.

23. Rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 21P/224/2016 zo dňa 09.11.2017 bola (okrem iného) nad maloletým C. C., nar. XX.XX.XXXX, nariadená ústavná starostlivosť vykonávaná v Detskom domove, so sídlom Hviezdoslavova ul. 62, Martin, t.j. v Centre pre deti a rodinu Martin.

24. Inštitút poručníka je upravený v ustanoveniach § 56 až § 59 Zákona o rodine a slúži na to, aby maloleté dieťa, ktoré nie je alebo nemôže byť zastúpené svojimi rodičmi, malo svojho zákonného zástupcu. Inštitút poručníctva prichádza do úvahy v prípade plne odôvodnenej potreby náležitej ochrany záujmov maloletého dieťaťa. Podľa § 56 ods. 1 Zákona o rodine súd ustanoví dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovanie a správu majetku, ak nastala okolnosť, v dôsledku ktorej nemôžu rodičia maloletého dieťaťa v plnom rozsahu vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti.

25. Prvoinštančný súd v danom prípade dospel k správne záveru o potrebe ustanovenia poručníka mal. C., nakoľko bol jednoznačne splnený zákonný predpoklad v zmysle § 56 ods. 1 Zákona o rodine. Matka maloletého bola rozsudkom Okresného súdu Žilina č.k. 37Ps/9/2016-168 zo dňa 25.07.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8CoP/69/2017 zo dňa 28.12.2017 obmedzená v spôsobilosti na právne úkony a to tak, že nie je spôsobilá na žiadne právne úkony okrem realizácie práva voliť vo všeobecných voľbách, nakladania s finančnými prostriedkami v sume do 10,00 Eur a uzatvárania

scudzovacích zmlúv. V zmysle § 28 ods. 3 Zákona o rodine je tak matka maloletého obmedzená aj na výkone rodičovských práv a povinností k maloletému. Čo sa týka otca maloletého, ten v čase rozhodovania prvoinštančného súdu, ako ani v čase rozhodovania odvolacieho súdu nie je známy. Aj s ohľadom na skutočnosť, že domnelý biologický otec maloletého, brat matky maloletého F. C., podal na súde dňa 12.05.2020 návrh na určenie otcovstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému C. C., je potrebné zdôrazniť, že uvedené konanie doposiaľ nebolo právoplatne skončené a pri rozhodovaní o potrebe ustanovenia poručníka maloletému C. tak nemožno de iure považovať F. C. za otca maloletého.

26. Vo vzťahu k osobe, ktorú prvoinštančný súd za poručníka maloletej ustanovil, odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 57 ods. 1 prvá veta Zákona o rodine, v zmysle ktorého ak sú rodičia maloletého dieťaťa nažive a ak to nie je v rozpore so záujmom maloletého dieťaťa, súd ustanoví za poručníka predovšetkým toho, koho navrhli rodičia, ktorých výkon rodičovských práv a povinností bol pozastavený. Vychádzajúc z dôvodovej správy k citovanému zákonnému ustanoveniu, právo navrhnúť poručníka teda zákon rodičom priznáva len vtedy, ak bol výkon ich rodičovských práv a povinností pozastavený a ak sú obidvaja rodičia nažive, čo však nie je daný prípad. V dôvodovej správe k predmetnému zákonnému ustanoveniu sa ďalej uvádza, že prejav vôle nemôže byť právne relevantný v prípadoch, ak rodičia nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, alebo ak boli pozbavení rodičovských práv. Z uvedeného dôvodu okresný súd správne nepristúpil k zisťovaniu navrhovaného poručníka podľa § 57 ods. 1 prvá veta Zákona o rodine, keďže na daný postup neboli splnené podmienky, ale v zmysle druhej vety predmetného zákonného ustanovenia pristúpil k skúmaniu možnosti ustanoviť poručníka z okruhu príbuzných alebo blízkych osôb maloletého dieťaťa alebo jeho rodiny, prípadne inú fyzickú osobu. Definícia "blízkych osôb" vyplýva z ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka, avšak Zákon o rodine týmito osobami rozumie napríklad aj dlhoročných rodinných známych a rodinných priateľov alebo priateľov dieťaťa, resp. osoby, ktoré majú k dieťaťu kladný vzťah. Súd môže dožiadať orgán sociálnoprávnej ochrany detí, aby navrhol vhodného poručníka. Záujem maloletého dieťaťa je stále prvoradý. V záujme maloletého dieťaťa preto bude, aby bol za poručníka prednostne ustanovený najmä ten, kto má kladný citový vzťah k dieťaťu, pozná jeho vlastnosti, charakterové črty, prípadne záľuby a záujmy a sú u neho predpoklady, že funkciu poručníka bude vykonávať riadne a v záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd v tejto súvislosti dodáva, že poradie vymenovaných kategórii subjektov v ustanovení § 57 ods. 1 druhá veta Zákona o rodine (niekto z príbuzných osôb maloletého, niekto z blízkych osôb maloletého, niekto z príbuzných alebo blízkych osôb rodiny maloletého dieťaťa, iná fyzická osoba) nie je pre súd záväzná a súd ustanoví maloletému poručníka podľa vlastného uváženia z ktorejkoľvek z uvedených kategórii, keďže všetky skupiny potenciálne vhodných kandidátov na výkon tejto funkcie zákon stavia na rovnaký stupeň.

27. Je prirodzené a žiadúce, aby sa primárne úvahy súdu vo vzťahu k ustanoveniu vhodného poručníka maloletému dieťaťu viazali na najbližšiu známu rodinu maloletého. Okresný súd však v danom prípade, po oboznámení sa so skutočnosťami vyplývajúcimi z vykonaného dokazovania, prihliadajúc na názor kolízneho opatrovníka a Centra pre deti a rodiny Martin, ktorí sú oboznámení s pomermi maloletého, dospel k záveru, že u známych príbuzných maloletého, primárne u jeho starej mamy, aktuálne nie sú splnené všetky zákonné predpoklady pre riadne plnenie povinností vyplývajúcich z výkonu funkcie poručníka maloletého. Z doposiaľ zistených skutočností je možné do okruhu blízkych osôb maloletého zaradiť aj jeho domnelého biologického otca F. C. (ktorý by bol blízkou osobou maloletého aj z dôvodu, že sa jedná o brata matky maloletého) u ktorého však taktiež nie sú splnené zákonné podmienky pre výkon funkcie poručníka maloletého.

28. Na výkon funkcie poručníka maloletého C. bola v zmysle § 57 ods. 1 druhá veta Zákona o rodine navrhnutá iná fyzická osoba - U. M., ktorá sa o maloletého od útleho veku reálne stará, nakoľko jej bol ako profesionálnemu rodičovi Centra pre deti a rodiny Martin, v ktorom je maloletý umiestnený, odovzdaný do starostlivosti.

29. Odvolacia argumentácia Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím spočívala v tom, že okresný súd pri výbere osoby poručníka nezohľadnil ochranu práv biologickej matky ako osoby so zdravotným postihnutím, s ktorými námietkami sa odvolací súd nestotožnil. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že prvoinštančný súd na práva biologickej matky maloletého prihliadal, avšak v zmysle platnej právnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach Zákona o rodine bolo nutné maloletému poručníka ustanoviť, nakoľko rozsudkom Okresného súdu Žilina č.k. 37Ps/9/2016-168 zo dňa 25.07.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8CoP/69/2017 zo dňa

28.12.2017 bola matka maloletého obmedzená v spôsobilosti na právne úkony. Pokiaľ Úrad komisára poukazoval na existenciu domnelého biologického otca maloletého, okresný súd musel prihliadať na aktuálnu situáciu, keď doposiaľ nedošlo k určeniu otcovstva. Pokiaľ by za aktuálneho stavu okresný súd zamietol návrh navrhovateľa na ustanovenie poručníka maloletému, prípadne by krajský súd zrušil napadnuté uznesenie z dôvodu, že existuje dôvodný predpoklad o tom, že otcovstvo k maloletému bude súdom určené práve v osobe F. C. ktorý na súd podal návrh na určenie otcovstva, jednalo by sa o neprípustné prejudikovanie otázky určenia otcovstva. Na ustanovení poručníka maloletému C. boli splnené zákonné podmienky a na jeho ustanovení nemôže mať vplyv skutočnosť, že možno očakávať, že potreba poručníka v dohľadnej dobe zanikne. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia zároveň uviedol, z akých dôvodov aktuálne osoba F. C. nie je vhodným adeptom na funkciu poručníka maloletého, s ktorými dôvodmi sa stotožnil aj odvolací súd.

30. Odvolací súd súhlasí s právnym názorom Úradu komisára, že súd nemôže brániť určeniu otcovstva biologickému otcovi z dôvodu okolností splodenia dieťaťa a tiež nemôže potenciálny výkon jeho rodičovských práv a povinností posúdiť a prípadne dospieť k potrebe ich obmedzenia skôr, ako vôbec boli určené. Konštatovanie okresného súdu o tom, že pokiaľ by bol ako otec maloletého určený F. C., s prihliadnutím na jeho aktuálne umiestnenie v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany by nemohol naplno vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti, má skôr charakter praktickej úvahy, avšak v súvislostiach prejednávanej veci bez relevancie na rozhodnutie súdu o ustanovení poručníka.

31. Vo vzťahu k skúmaniu záujmu starej matky maloletého o pozíciu jeho poručníka vychádzal okresný súd zo svojich zistení nielen v tomto konaní, ale mal k dispozícii aj správy a vyjadrenia orgánov znalých problematiky pomerov účastníkov tohto konania. Z odôvodnenia Úradu komisára ako aj matky maloletého, podané prostredníctvom starej matky maloletého, pritom nevyplývajú také zásadné skutočnosti, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté uznesenie modifikovať. Zároveň v tejto súvislosti odvolací súd opätovne uvádza, že prvoinštančný súd pri rozhodovaní o návrhu na ustanovenie poručníka nebol limitovaný poradím, v akom sú skupiny osôb prichádzajúcich do úvahy na ustanovenie do funkcie poručníka maloletému uvedené v ustanovení § 57 ods. 1 druhá veta Zákona o rodine, ale primárne sa riadil najlepším záujmom maloletého.

32. Okresný súd v danom prípade vyhodnotil, na základe zisteného skutočného stavu, ako najvhodnejšieho kandidáta na ustanovenie poručníka maloletého, osobu U. M., pričom toto svoje rozhodnutie riadnym spôsobom odôvodnil. S uvedeným záverom sa v plnom rozsahu stotožňuje aj odvolací súd, pričom odvolacia argumentácia Úradu komisára ako aj matky maloletého vo vzťahu k osobe starej matky maloletého neodôvodňuje potrebu zmeny odvolaním napadnutého uznesenia.

33. Napokon sa odvolací súd nestotožnil ani s odvolacou argumentáciou Úradu komisára a matky maloletého, prezentovanej prostredníctvom jej opatrovníka (stará matka maloletého) vo vzťahu k profesnému zameraniu U. M., ustanovenej poručníčky maloletého, ktorá zároveň vykonáva funkciu profesionálneho rodiča Centra a u ktorej sa maloletý nachádza. Zo žiadneho ustanovenia Zákona o rodine nevyplýva nemožnosť ustanoviť za poručníka maloletého dieťaťa fyzickú osobu v postavení profesionálneho rodiča dieťaťa, ktorému sa poručník ustanovuje. Práve naopak, na základe vykonaného dokazovania prvoinštančný súd dospel k záveru, že uvedená osoba je aktuálne najvhodnejšou osobou na ustanovenie za poručníka maloletého, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje.

34. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

35. Krajský súd zároveň zamietol návrh Úradu komisára na prerušenie konania do času, kým nebude súdom vysporiadaná otázka rodičovských práv a povinností F. C. k maloletému dieťaťu. Ako je uvedené vyššie, otázka určenia otcovstva a s ním súvisiaca úprava rodičovských práv a povinností k maloletému je aktuálne riešená v konaní vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5Pc/7/2020. V aktuálnej situácii, keď je matka maloletého obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, nemá plnú spôsobilosť na právne úkony a otec maloletého nie je určený, je potrebné, aby bol maloletému ustanovený poručník. Prerušenie konania o ustanovenie poručníka by nebolo v danej situácii súladné so zákonom (§ 56 ods. 1 Zákona o rodine) a v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, keďže sú tu jednoznačne splnené zákonom stanovené predpoklady pre ustanovenie poručníka.

36. Len na doplnenie krajský súd uvádza, že pokiaľ dôjde v konaní vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5Pc/7/2020 k určení otcovstva F. C. k maloletému C. C., v zmysle ustanovenia § 59 ods. 1 písm. d) poručníctvo ustanovené napadnutým uznesením zaniká.

37. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 58 CMP s použitím § 52 CMP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

38. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 77 CMP).